

W 80 lat od wybuchu II wojny światowej przypomnimy tamte wydarzenia, emocje, strach, ale i nadzieję, bohaterstwo i ocalenie. Wystawa „Prywatna wojna” to nie tylko lekcja historii o światowym konflikcie, jej nadrzędnym celem jest ukazanie heroicznym i bezkompromisowym lub po prostu przyzwoitych postaw przedstawicieli lokalnej społeczności wobec okupantów. Na ekspozycji prezentujemy równoległe historie ludzi zaangażowanych w wielkie akcje lokalnego podziemia, jak i „bohaterów dnia codziennego”. Są to ci, którzy po wojennej zawierusze powrócili do rodzinnych domów, ale i tacy, którym nie dane było zobaczyć swoich bliskich: polegali w boju, uśmierceni w obozach, zamordowani w Katyniu...

Ekspozycja składa się z 5 zasadniczych stref. Pierwsza z nich wprowadza widza w militarne zmagania polskich żołnierzy. Przybliży sylwetki żołnierzy pochodzących z Rozwadowa i okolicznych miejscowości, którzy brali udział w kampanii wrześniowej, a później kontynuowali walkę z niemieckim najeźdźcą będąc już w formacjach wojskowych tworzonych na zachodzie Europy oraz w ZSRR. Fotografiami i biografiami żołnierzy towarzyszą militaria, którymi posługiwali się walczące strony, oraz elementy umundurowania.

Kolejne strefy to często losy zwyczajnych ludzi, którzy toczyli swoją walkę z okupantem poza okopem. Rozpoczyna ją historia fałszywej epidemii tyfusu wywołanej przez lekarzy Stanisława Matulewicza i Eugeniusza Łazowskiego, którzy tym samym uchronili wielu mieszkańców Nadsania przed wywózką na roboty, aresztowaniem, a nawet śmiercią. Doktor Eugeniusz Łazowski otoczył opieką medyczną również Żydów. Współczuł im i nie wahał się nieść im pomoc. Osobny blok wystawy poświęciliśmy eksterminacji żydowskiej społeczności Rozwadowa i historii żydowskich obozów pracy w Stalowej Woli (obóz na terenie huty stali) i Rozwadowie (obóz w lasku zwanym Młodyniem), które stały się miejscami kaźni dla tysięcy zobozowanych tu Żydów z różnych regionów Polski. Kolejną część ekspozycji to indywidualne losy działaczy ruchu oporu, więźniów obozów jenieckich, koncentracyjnych i tych, którzy podzielili tragiczne losy tysięcy polskich oficerów w Katyniu.

Ostatnia sekwencja wystawy to przypomnienie niemieckich zbrodni, represji, aresztowań i masowych egzekucji, które stały się okupacyjną codziennością, naznaczoną strachem i terrorem. W tej części ekspozycji prezentujemy dokumenty, fotografie, korespondencję jeńców wojennych oraz osób więzionych, oryginalne „afisze śmierci” oraz wiele innych cennych pamiątek związanych z lokalną historią.

INFORMACJE DLA NAUCZYCIELI:

Jak umówić się na zajęcia muzealne?

Zajęcia można zarezerwować pod nr. tel.: 15 844 85 56.

Zajęcia mogą się odbywać od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 15.00. Czas trwania spotkań nie jest sztywno określony: od 45 min. do 90 min.

Ważne informacje

Opiekun ma obowiązek pozostawać z grupą przez cały czas trwania zajęć!

W przypadku rezygnacji z zamówionej lekcji prosimy o informację telefoniczną. Nie prowadzimy zajęć z grupami nieumówionymi.

Miejsce

Muzeum Regionalne w Stalowej Woli
ul. Sandomierska 1

UWAGA!

W związku z remontem drogi w dniach 1.09-20.10.2019 obowiązuje zmiana kierunku wjazdu do Muzeum. Wjazd na muzealny parking będzie możliwy tylko od strony ul. Sandomierskiej (bloki kolejowe). Wycieczki szkolne podróżujące autokarami zapraszamy na parking przy Galerii Malarstwa Alfonsa Karpińskiego - ul. Rozwadowska 12.

Ceny: lekcje - 6 zł, warsztaty - 7 zł

Przedszkola i klasy pierwsze szkoły podstawowej:

lekcja - wstęp bezpłatny, warsztaty - 4 zł

Osoby z niepełnosprawnością - wstęp bezpłatny na lekcje i warsztaty

Projekt aranżacji wystawy: ASC STUDIO

Program realizuje założenia podstawy programowej:

Przedszkola: III.1; III.2; III.4; III.6; III.8; III.9; IV.1; IV.2; IV.10;

Szkoły podstawowe klasy I-III: (wym. ogólne): III.5; IV.8; IV.10; (wym. szczegółowe): ed. polonistyczna: 1.1); 2.1); ed. społeczna: 1.1); 1.7); 2.1); 2.2); 2.3); ed. plastyczna: 2.1-8;

Szkoły podstawowe klasy IV-VIII: historia (wym. ogólne): I.5; II.3; II.4; III.1; III.2; klasa IV: historia (wym. szczegółowe); II.1; klasy V-VIII: historia (wym. szczegółowe): XXXIII.1-5; XXXIV.1-5; XXXV.1-3; plastyka: II.6;

Liceum/technikum: historia (wym. ogólne): I.1; II.1-4; III.3; historia (wym. szczegółowe): XLVII.1-6; XLVIII.1-3; LI.1; LV.1-2.

NOWY PROGRAM EDUKACYJNY

W cieniu swastyki

1 września - 27 października 2019

LEKCJE

Prowadzimy lekcje muzealne związane z wystawą, skierowane do wszystkich grup odbiorców. Sposób przekazu oraz ilość i rodzaj informacji dostosowane są do wiedzy, zainteresowań oraz możliwości percepcyjnych słuchaczy. Przekaz dostosowany jest także do grup osób niepełnosprawnych i klas integracyjnych. Tematyka lekcji może zostać dopasowana do życzeń odbiorców.

Ich wojenny dzień powszedni

Opowiemy o życiu codziennym w czasie okupacji niemieckiej, widzianej oczami Mundka. Z jego wspomnień dzieci dowiedzą się, jak wyglądały „zwykłe” dni w czasie wojny, czym zajmowali się dorośli, a co robiły dzieci, jakie miały troski, jak wyglądał 1 września 1939.

Trudne zagadnienia wojenne uczniowie poznają na przykładzie losów Rajmunda i jego rodziny, która zamieszkała w Rozwadowie w październiku 1939 roku, a więc tuż po wybuchu wojny. Taka konwencja ułatwi najmłodszym zwiedzającym identyfikację z losami i doświadczeniami bohaterów wystawy, a przez to pozwoli na łatwiejsze poznanie i zrozumienie historii.

Broń i barwa czyli o symbolach narodowych

Podczas lekcji zastanowimy się, co to są symbole narodowe, gdzie można je spotkać oraz kiedy i jak ich się używa. Poznamy znak Kotwicy i biało-czerwoną opaskę. Dowiemy się, które symbole były zakazane w czasie II wojny światowej. W trakcie lekcji na wystawie spróbujemy odnaleźć polskie symbole narodowe i zastanowimy się nad ich znaczeniem w trudnym momencie walki. Przybliżymy m.in. takie pojęcia jak: symbol, flaga, godło, hymn.

Polacy na wielu frontach walczący

Niezwykłe biografie osób w różny sposób i w różnych sytuacjach zmagających się z opresją niemieckiej agresji i okupacji (S. Trzebunia, dr Matulewicz, dr Łazowski, ks. M. Potaczało, ks. A. Lubomirska, kpl. B. Kochan, por. J. Sarna, kpt. K. Pilat, Kmicic, Ojciec Jan, Mireccy, J. Wachsmann-Kruczkiewicz, W. Górski...).

Wojenne wydarzenia niezwykle

Przypomnienie wyjątkowych i spektakularnych w obliczu realiów wojennej rzeczywistości faktów i wydarzeń, mających miejsce w okolicy (epidemia tyfusu, obrona Stalowej Woli, wrześniowa pomoc repatriantom, losy Żydów, ratowanie dzieci z transportów, zdobycie planów dział Flak 8,8, mord w Zbydniowie, wypadek A. Kłubowa...).

Rozwadów i Stalowa Wola – krajobraz po wojnie

Jak wojna wpłynęła na wygląd miasta, jakie obiekty zniknęły z jej pejzażu oraz okoliczności tych i wielu innych zmian.

Działania wojenne w regionie

Opis interesujących akcji militarnych, mających miejsce w różnych fazach wojny (kampania wrześniowa, konspiracja, działalność partyzancka, zakończenie wojny) w okolicach Stalowej Woli (Grupa Stalowa Wola, akcja w szkole powszechnej, zdobycie broni w lasach, próba uwolnienia kpt. Pilata, rozbięcie Górki, bitwa na Porytowym Wzgórzu, potyczka w Grabie...).

WARSZTATY

Jaki znak twój? Orzeł Biały!

(przedszkola, kl. 1-3 szkoły podst.)

Co to jest patriotyzm? Dlaczego żołnierze szli na wojnę i byli z tego dumni? Co to jest wojna? Czy dzisiaj można być patriotą? Na warsztatach porozmawiamy o różnych obliczach patriotyzmu oraz wykonamy przedmiot z symbolem narodowym. Do wyboru: kotylion, flaga, talerz z motywem orła.

Medal dla bohatera

(przedszkola, kl. 1-3 szk. podst.)

W wyrazie uznania za bohaterskie czyny żołnierze odznaczani są medalami i orderami. Przyjmują one różne kształty i kolory, mogą być także okraszone różnymi sentencjami czy patriotycznymi symbolami. Zazwyczaj wszystkie elementy medalu mają znaczenie symboliczne. Po obejrzeniu przykładów odznaczeń uczestnicy warsztatów wykonają medale za odwagę według własnego pomysłu.

Czy akceptacja, wolność i empatia mają kolor, kształt i smak?

(przedszkola, kl. I-III, IV-VI szk. podst.)

Wystawa o II wojnie światowej stanie się pretekstem do zastanowienia nad tym, czym są dla nas: empatia, akceptacja i wolność. Spróbujemy przenieść nasz sposób rozumienia tych trudnych słów na papier – stworzymy obrazy, będące odzwierciedleniem skojarzeń i emocji, które budzą w nas te zwykłe-niezwykłe słowa. Być może dzięki temu poczujemy ich wielką wartość i moc.

Z wojennego słownika: nietolerancja

(kl. IV-VIII szk. podst., szkoły ponadpodstawowe)

Tolerancja to akceptacja odmienności, poszanowanie cudzych uczuć, poglądów, wierzeń, obyczajów, szacunek dla wolności innych ludzi, ich myśli, sposobu życia. Czy w pełni rozumiemy czym jest tolerancja? Czy znamy momenty historii, kiedy słowo to nie miało zupełnie znaczenia? Jak kwestia tolerancji wygląda dzisiaj? Spotkanie da nam możliwość rozmawiania o tolerancji w obliczu rzeczywistości wojennej, jak i w czasie pokoju. Ponadto będzie próbą przełożenia naszych spostrzeżeń na kartkę papieru. Spróbujemy wyrazić znaczenie słowa w formie graficznej tworząc plakat.

WYCIECZKI PIESZE

(wycieczki kierowane do wszystkich grup odbiorców; mogą się odbywać po Stalowej Woli lub Rozwadowie)

Pejzaż miasta po wojnie

Wycieczka dotyczy trwałych śladów, jakie pozostawiła wojna w miejskim pejzażu. Puste place po synagodze, kirkucie, ratuszu, miejsca egzekucji, cmentarz wojenny, lokal KEDYWU to tylko niektóre ważne punkty na wojennej mapie miasta, których historie poznają uczestnicy wycieczki.

Śladami bohaterów

Wycieczka poprowadzi do miejsc pamięci, tablic na elewacjach domów i kościołów, mauzoleów, pomników. Będzie to próba zwrócenia uwagi na bohaterów, uczłowieczenie, przypomnienie ich losów, tak aby nie byli tylko nazwiskiem na murze, zamierzchną historią, ale stanęli przed współczesnymi jako żywi ludzie. Ma ona również na celu poznanie najbliższego środowiska, budzenie zainteresowania lokalną historią.

Oferta specjalna przygotowana przez IPN o. w Rzeszowie

(kl. VI-VIII szk. podst, szk. ponadpodstawowe)

Żołnierze wyklęci

Był w naszej historii czas, gdy o ludziach, którzy walczyli z niemieckim okupantem, kazano Polakom zapomnieć. Byli to bohaterowie, którzy mimo zakończenia wojny światowej, nadal widzieli konieczność walki o polską niepodległość, ale tym razem przeciwko władzom radzieckim, narzucającym Polsce swój komunistyczny porządek. Podczas zajęć dowiedziecie się, dlaczego powstało antykomunistyczne podziemie, kto był w nie zaangażowany i o tragicznych powojennych losach niektórych z wojennych bohaterów

Zajęcia będą się odbywały w dniach 19–20 września 2019 r.

Zapisy pod nr tel. 15 844 85 56.

Zajęcia bezpłatne.

Liczba miejsc ograniczona.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Rzeszowie